مليعلا وه

ررضلا هدعاق ینابم و هیهقف دعاوق

یلقع لیلحت و هیهقف دعاوق اب هیلوصا لئاسم قرف

ررضلا هدعاق

هسلج ـ ررضلا هدعاق ـ هیهقف دعاوق سورد هلسلس

لوا

داتسا

ینارهط ینیسح نسحمدمحم دیس جاح للهاتیآ

هّرسللهاسّدق

مهيجّرلا نا طيّشلا نم هَللاب ذوعأ

مهيحّرلا نم حّرلا هَللا مسب

َنيملاعلا ِّبر هّلِلُدمحلا

هلآ وِ دمحم َنيبجتُملا هَللا ِةريخ ىلع ُةلاصلا و

َنيرهاّطلا

َنيعمجأ مهئادعأ ىلع ُةنعّللا و

تيمها و هيهقفدعاوق ثحابم ربى اهمدقم

اهنآ تابثا قيقد ى سررب

دعاوق ثحابم ،مهينكى مع ورشه َللاءاشنإ هكى ثحب

دوجو ابو دراد ى رايسب دربراكه قفرد و تسا هيهقف

هتفگ ى بلاطم اهنآ زا ى ضعبئرابرد شيب و مكه كنيا

هداد ى فاو ى حرش اهنآ ئرابرد زونه ى لو ،تسا هدش

هكى تيّمها ظاحلهب هيهقف دعاوق نيا .تسا هدشن

ى سررب دروم اًقيقد ار هلئسم ناشتابثا رد ديابدنراد

دروم شقيداصم ابهدعاق نيا هكنيا زا لبق .داد رارق

ى مركذ هلئسم ود هدقم باب زا ،دريگب رارق هجوت

:دوش

افتکا دقن و تایاور شریذپ تیلوئسم ی سرب

ی نامز ب رق ل یلدهب امدق ل مع ه ب

فرص ،تایاور هب ذخا رد اهی ضعب :لوا ةلئسم و قودص دننام امدُق زا خ یاشم ملاک رد تیاور ج رد ن یا رد امدق ل مع و دننادی م ی فاک ار ک لذل اثما ی ارب و دنهدی م رارق تیّجح ی ارب ک لام ار تایاور م زلا ن الدنچ ار دنس زا ث حب ،تایاور هب ل مع و ذخا .دننادی مذ

ت هجهب ،ت سا ل مأتّل حم ام رظن زا هلئسم ن یا اب هک م ینییبی م ار امدق ی اهاطخ زا ی رایسب ام هکنیا و ت سا ش ودخم اهنآ م ملاک ،هّلدا هب هعجارم هب هجوت ک لام ،هّمئا ن امز هب ن دوب ک یدزن و ت مدق فرص ی یاور م هف .ت سین اهنآ ل وق تّیبرقأ و تیّجح ی ارب ت ازکترم زا ی شان دراد تیاور زا هیقف ک ی هک ی ا اب اسبهچ هیقف ک ی ی نهذ ت ازکترم و ،ت سا وا ی نهذ .دشابهتشاد ی شحاف ت وافتوبثم َلاع

هطقنزا م ملاسلا م هیلعهّمئا ب احصا ن یبهک ی یاج ت وافت ی یاور ت شادرب و ی نهذ ت ازکترم رظن

نامز زا هرخأتم نورق رد رگید ،دراد دوجو یشحاف
و !؟تفگ ناوتیم هچ ،دنسه بیسرتسد مدع ابه‌ّمئا
،لیلد کیت للاد هبّنظ فرصه‌ب مینادیم ام ایآ
مدرم ءامد و لاوما و ضارعأ رد فرصتهب مکح
،خیش ایق ودصًلاثم هکی‌تیاور فرصه‌ب و !؟مینکب
مکح مینادیم ام ایآ ،تسا هدرک لقن دنسن ودب
یمازلا تهج هکی‌ماکحا ،هن هکنیا ای ؟مینکب هِمزلم
ار مدرم لاوما و ضارعا و سوفن و ءامد و دنراد
اًعطق ،تیّجح و تقاثو رظنه‌طقن زا ،دنوشیم لماش
دروم رد هکروطنامه و ؛دشاب ماتن اشتلاد دیاب
تروص رد ،لیلد و تیاور دوخ تلاد
لاثما و روهظ رد کشت‌روص رد ایت‌حارص مدع
تاموعم هب دیاب و مینکی‌عطق مکح مینادیم نکل‌ذ
دنس دروم رد ،مینک لمع هیلمع لوصا و تاقلاطا و
یمن باتک کی رد تیاور کی‌ج رد فرصه‌ب مه
اجنیا رد هکنیا رگم ،میریگب هدیدان ار دنس نآ مینادت
ن یا .دوشب زرحُم ،لیلد نآ تقاثو زا یکاح نئارق
یلیخ هلئسم ن یا اهدعب نوچ مدرک ضرع ار بلطم
.دیآیم هقف مامت رد هیضق ن یا و دروخیم دردهب

و هقف و لوصا ملع رد هیهقف دعاوق هاگیاج

لوصا ملع فیرعت یاهشلاچ

فرامعتم ملع نیا رد هیهقف دعاوق :موده ئلئسم

رد لخاد ار دعاوق نیا ایآ ؟دنراد یهاگیاجه چ زورما

ایب ؟میهدب رارق لوصا ملع رد لخاد ایمینادب هقف ملع

؟تسا لوصا و هقف نیب خزرب و نییانیب هکنیا

در تعریف علم اصول فرموده‌اند: «العلمُ بالقواعد الممهَّدة لِاستنباطِ الأحكام الشرعيّة (الفرعيّة).» این تعریفی است که مرحوم آخوند بیان کرده است، البته از این تعریف هم به یك تعریف أولیٰ عدول کرده است.[1]

مدعاق کی ندوبی لوصا ئطباض

نوچ ،میتسیز فیرامعتم نیا دارب و ّدر ماقم رد ام

نیا زا لیو ؛تسیزم هنآ ماقم و دماجنای م لوط هبلیخ

لئاسم زا ضیعبد سرب م رظنه به کمینک م حرطم باب

مدش لوصا ملع رد لخاد دوشب حرطم هقف رد دیاب هک

---

[1]: ۹ ص ،(تییلالآ عبط) لوصُلأا ةیافک

و .ةیعرشلا ماکحلأا طابنتسِلا ةدّهممل دعاوقلا بُم لعلا :هّنأب لوصلأا ُفیرعت» یفَعقتن أ نکمیی تّلا ُدعاوقلا امهب فَرعیُّةعانص :هّنأب هفیرعت یلولأا ناکن إ «.لمعلا ماقم یف امهیلإ یهتنُیی تّلا وأ ماکحلأا طابنتسا قیرط

ی‌دعاوقه‌به‌علم‌بلاقوادعا؛ «الا ر لوصا نوچ .تسا
میناوتی‌م و ،دناه‌تفرگ «تسا ماکحا طابنتسا ی‌ارب‌ه‌ک
قیرط رد ،ظافلا باب رد نوّدمُ ل‌ئاسم ماتم‌ه‌ک‌میگب
،تسا ی‌عرش ماکحا طابنتسا ی‌ارب دهّمم و طابنتسا
ربرما ت‌لالدا زا یاقتشم زا‌ه‌ک‌لوصا زا روظنم نوچ
ثحب ت‌اموعم و ت‌اقلاطا و ظوروات زا یاب‌وجو
ی‌راک‌ه‌ک‌ه‌لدا ئ‌یقبا‌بّلاإ و ،تسا‌ه‌لّدا ت‌اقلاطا ،دنکی‌م
و ی‌وحن و بیدا دعاوق فلاخ‌ربدعاوق ادا .ینزالد
،دنادمشدنا‌ه‌ک‌بلکه ،تسا‌ت‌لذلك‌ا‌ثما ی‌ارب‌ه‌ک‌لوصا وضع
،ی‌نعی ،دنادمشدنا وضع‌لوصا ریغ و لوصا زا‌ّمعا ی‌ارب

مرخلأاب .خ‌یرات و ت‌مکح ،یرسفت ،‌ه‌قف ،لوصا زا م‌عا
،وحن ،ت‌ایبدا دیابدناوخ‌بار ا‌هنیا دهاوخی‌م‌ه‌ک‌سی‌ک
،ضی‌ایر‌ه‌کروطناهم ؛دنادب ار نایب و ت‌غلاب ،ف‌صر
ا‌هنیا‌ه‌کنیا زا‌ه‌یقف و ت‌سا‌ین‌همم‌هق‌طنم و م‌وجن ،ت‌ئیه
الذه‌امنامز رد‌ه‌نافسأتم‌ه‌چرگ ؛ت‌سیزی‌نغتسم ،دنادب ار
نیا زا ی‌رایسب‌ا‌هقف‌م‌هح‌لاصّلدا ف‌لسّلدا ن‌مز فی ٰی‌تح و
همشچه‌ب‌نالدقف‌نیا‌ا‌نهآ ی‌اوات‌ف زا و دندوب‌دقاف ار مولع
ه‌دوب‌ذ لوصا علم ی‌ارب دهّمم مولع نآ لی‌و ،دروخی‌م

.تسا هدوبن لوصا ملع ی ارب ناشنیودت ینعی ،تسا

ملع هک دننادی م ههم و دنامی م باسح ملع لثم هچرگ

یارب هیقف کی هتبلا .تسا هدوبن هقف یارب دهّمم باسح

،کلذلاثما و هایم و بآ تیّرک لئاسم و ثرا لئاسم

هک تسین روطنیا اما ؛دراد جایتحا ضیایر هب هلمجلاف

طابنتسا یارب هدهّمم دعاوق زا ضیایر سرپ :مییوگب

.تسا ماکحا

،تئارب نوچمه یدعاوق قابطنا یسررب هقفایلوصا ملعاب طایتحا و باحصتسا

:زا تسا ترابع لوصا هکمینیبیم فرطنآ زا لیو

«ةّیعرّشلا ماکحلأا طابنتسلِا ةدهّمملا دعاوقلاب ملعلا»

بوجو لثمهسمخ ماکحا زا تسا معا یعرش ماکحا و

لثم هیعضو ماکحا زا تسا معا و ،هیرغ و تمرح و

و تحص زا تسا معا و ،تیجوز مدع و تیّجوز

روطنیمه و تمرح و تیّلح ،هحابإ یرغ و هحابإ ،نلاطب

رابتاعوضوم ربهکیعرش لئاسم و ماکحا زا یرایسب

دیدحت دننام ،دننکیم عوضوم دیدحت و نایب و دنوشیم

تلاخد هک یتاعوضوم ریاس و هدّع ،تیرّک ،ترفاسم

ل صا ل وخد ت حصم مدع.ت سا زر مُحا نهآ ين يعتد ر ع ش ر

و ل ئاسم و م اكحا ن يا زا ض ي عب م ي نيبي حما و ت ئارب

ئ دعاق ً لاثم ؛ دناه دركن ايب ل وصا رد ار ه يّلك دعاوق

ت ئارب و م يراد ه يلقع ت ئارب ام ه ك دينادي م .ت ئارب

ِ ء ش ي لُّ ك« :زا ت سا ت رابع ه ي ع ش ر ت ئارب ل يلد .ه ي ع ش ر

هچ هب اما [1]« .ه نيَعبِ م ارح ه ّنأ َم لعتدَ ّتح لُّ لاح ك ل وه

ك ي ن يا ر گم !؟دناه دركح رطم ل وصا رد ار ن يا ي كلام

و ت ا ياور زا م دعاق ن يا ر گم !؟ت سي ن ه ي هقف ئ لّ ك ئ دعاق

م لع رد ه لئسم ن يا ج ار دإ !؟دوشي م ن ه دافتسا ه ّلدا

ت ئارب ار ت ارب ا شر گا !؟ت سا ي طانم ه چ ه ب ل وصا

ه ِب م كَح م ُّلُك« ب اب زا ،دينادي م ه يلقع

ي ارب ك لام ه يلقع ت ئارب رد لي قع ح بق و ن سُح ،»ع ش ّر لا

روطين هم م ه يلقع ت ئارب س پ ،ت سا ي ع ش ر م كح

.دنكي منيقرف و ت سا

ب اح صتسا ئ لئسم رد روطن يمه

اجك زا ار ب اح صتسا ام شد !؟ت سي ن ي هقف ئ دعاق ك ي

م ه ك ت سا ي هقف ئ دعاق ك ي ب اح صتسا ؟دياه دروآ

---

[1] .۳۱۳ ص ،۵ ج ،ی فاکلا

ع وضوم ک ی و د ی آ ی م م ا ک ح ا ر د م ه و ت ا ع و ض و م ر د

.ت س ا ی ه ق ف

ر گ م ؛ط ا ی ت ح ا ئ د ع ا ق و ل ا غ ت ش ا ئ د ع ا ق ر د ر و ط ی ن ه م

،ت س ا ه ق ف ی ا ر ب ا ه ن ی ا ئ م ه ! ؟د ی آ ی م ن ت س د ه ب ه ق ف ز ا ا ه ن ی ا

ر گ ا ! ؟د ن ا ه د ر و آ ب ا س ح ه ب ل و ص ا ع ز ج ا ر ا ه ن ی ا ا ر چ س پ

ط ا ب ن ت س ِل ا ق د ّ ه ّ م م ل ا د ع ا و ق ل ا ب م ل ع ل ا « ا ر ل و ص ا م ا ش

ی ع ش ر ت ئ ا ر ب ز ا ث ح ب ،د ی ن ا د ی م »ه ّ ی ع ش ّ ر ل ا م ا ک ح ل ا أ

د ر ا ل د ن ا ن ع م ر گ ی د و ت س ا »ی ع ش ّ ر ل ا م ک ح ل ا ا « س ن ف ذ ش د و خ

م ا ش .د و ش ب ع ق ا و ه ی ّ ل ک م ا ک ح ا ق ی ر ط ل و ط ا ب ن ت س ِل ا ق ی ر ط ل

.د ی ن ک ی م ث ح ب ی ع ش م ک ح س ن ف ذ ر د ا ج ن ی ا

د ع ا و ق ز ا ه ی ل و ص ا ل ئ ا س م ک ی ک ف ذ ی ا ه ر ا ی ع م ل ی ل ح ت

ا ه ن آ د ر ب ر ا ک ت ی م و م ع و ه ی ه ق ف

ه ی ه ق ف د ع ا و ق ا ب ه ی ل و ص ا ل ئ ا س م ق ر ف

ن ی ی ق ر ف ه ک د و ش ب ه ت ف گ ا ج ن ی ا ر د ت س ا ن ک م م

ز ا م ا د ک ر ه ه ب ه ک ت س ا ن ی ا ه ی ه ق ف د ع ا و ق ن ی ی و ل و ص ا

ً ل ا ث م ،د و ش ی م ه ج و ت ی ص ا خ ب ا ب ر د ه ی ه ق ف د ع ا و ق

ئ د ع ا ق ،ت س ا ک ل ذ ل ا ث ا و ت ل ا م ا ع م د ر و م ر د د ی ئ د ع ا ق

ه ت ب ل ا و ت س ا ت ل ا م ا ع م ی ض ع ب د ر و م ر د م ه ت ر ا ه ط

و ،د ش ا ب م ه ت ا د ا ب ع ر د ت س ا ن ک م م ّ م ع ل أ ی ن ع م ل ا ب

؛تسا تادابع دروم رد غارف ۀدعاق و زواجت ۀدعاق

،تسا زاینذروم هقفباوبا ۀمهرد هیلوصا دعاوقیلو

،تسا زاینذروم هقفباوبا ۀمهرد روهظتیّجحًلاثم

،تسا زاین دروم هقف باوبا ۀمه رد مومع هب لمع

،صّصخم زا صحف زا لبق مومع هب لمع زاوج مدع

نیاربانب ،دشاب روطنیا رگا .دیآیم هقفباوبا ۀمهرد

ادیپ کاکفنا هیهقف لئاسم و دعاوق اب هیلوصا لئاسم

.دنکیم

لوصا لئاسم دوخ :درک ضرع دیاب باوج رد

باحصتسا امش رگم .دیآیمن هقفباوبا ۀمهرد مه

رد ایآ ؟دیروآیمن باسحب هیلوصا لئاسم ءزجار

تئارب و تیّلح ۀدعاق ایآ !؟دیآیم هقف باوبا ۀمه

بابکی رد طقف ایتسه هقفباوبا ۀمهرد هیعرش

زا ثحب دوخ هکنیا کلذیلإفضأ ؟تسه صاخ

نآ رد !؟دیآیمهقفباوبا ۀمهرد رگمیهاونو رماوا

هیبدَن ای هیبوجو فیلکت هب لهج نآ رد هک یاهباب

ثحب هکیاجنآ رد یلو ،دیآیم رماوا زا ثحبتسا

ای ؛تسیناجنآ رد رماوا زا ثحبرگید تسا یهاونزا

و یمیرحتیهن هچ ،دراد یهن ۀبنج هکیلئاسمنآ رد

زا ثحب ۀبنج طقف اجنآ رد ،یفاعإ و یهیزنتیهن هچ

ۀمه هب صاصتخا هکنیاهن ،دوشیم هدروآ یهاون
.دشابهتشاد باوبا

زا یرایسبو تسا روطنیمه مه هیهقف دعاوق رد
ۀدعاق ،جرح لا ،ررض لا ۀدعاق دننام هیهقف دعاوق
.دیآیمهقفباوبا زا یرایسبرد ،کلذلاثماو تحص
.تسینشور قرفاجنیا رد مه قرفنیا سپ

طابنتسا یارب هیلوصا دعاوق هک دییوگب امش رگا
یعوضوم باحصتسا ًلاثم لیو ،دیآیم هیّلک ماکحا
هکمینکیم ضرع ؛تسا هیصخشفیلاکت زارحا یارب
،صیخشت مکح کی زارحا ناونعهب باحصتسا دوخ
هکدیرادکشامشهکیتقو .تسا یّلک ناونعکی تحت
هدشمکنلاآ ،دوبرُکدیدمآحبصهکناتضوحبآنیا
باحصتسا(تیّرک باحصتسا اجنیا رد ،هنایتسا
یعوضوم باحصتسا نیا .دینکیمیراج)یعوضوم
کیتحت ،دناسریمار امش صیخشت مکح اجنیا رد هک
زا یکیو »ناکامیلعناکامقِبأ« هکتسا یّلک مکح
نیا و تسا امش ضوحتیّرک ،یّلک مکح نآ قیداصم
کی اجنیا رد باحصتسا هکنیا ربدوشیمنلیلد

باحصتسا هکلب ،تسا هدرک نایب ار صیخشت هٔفیظو ،ىلّک مکح نآ هک تسا هدرک نایب ار ىلّک مکح لکید ماش ضوح نآ قیداصم زا یکی هک دراد یقیداصم ولو- باحصتسا ینب زاب تروصنیا رد سپ .تسا هیلوصا دعاوق اب ـدناسری م ار صیخشت فیلکت هکنیا .تسیذی قرف

و هیلوصا دعاوق هاگتساخ هرابرد ی ریگهجیتن هیهقف لئاسم و دعاوق اب نآ زیامت

یدعاوق هیلوصا دعاوق هکنیا انرکذ اّمم لَصَّحتف تاعوضوم دیدتحایِ ماکحا طابنتسا یار بدهَّمُم هک تسا ثحابم ،ظافلا ثحابم ماتم نیاربانب .تسا هیعشر ،دالدسنا ،نظ و عطق تیّجح ثحابم ،حیجارت و لداعت دحاو ربخ و لدع و هقث لوق تیّجح رد هیرسهب لکسّتم هیلوصا ثحابم و دعاوق رد لخاد ،کلذلاثما و و تئارب هٔدعاق و باحصتسا رگید اما ؛دنوشی م هیهقف دعاوق رد اهنیا ماتم هکلب ،دنوشی منل خاد طایتحا ثحابم رد لخاد ار اهنیا هچرگ ؛دنوشی م لخاد یاهدعاق اهنیا هٔمه لیو ،دناهدروآ باسحهب هیلوصا .دنتسه یهقف

اهنآ ی‌راتخاس ت‌وافتو ه‌یهقفد عاوق فی‌رعت

ه‌قفی‌صاصتخا ل‌ئاسم ابو

ه‌یهقفل‌ئاسم و ه‌یهقفد عاوق ت‌وافت

ه‌یهقفل‌ئاسم ابو ت‌سیچ ه‌یهقفد عاوق دوخ لاحا
ی‌دعاوق زا ت‌سات‌رابع ه‌یهقفد عاوق؟ دراد ی‌قرف چ
ن‌ایرج ه‌قفل‌ئاسم و ب‌اوبا مَظعم ایع‌یمج رد ه‌ک
دراد‌ن؛ مث‌ا‌لاً «دیدئ‌دعاق» ی‌رایسب رد ز‌ا ب‌اوبا ه‌قف
ج‌ایرن دراد، ای «ت‌حصدئ‌دعاق» رد معامل‌ات، رد
ک‌لذل‌اثما و ه‌یکذت‌رد، زامن‌رد، ن‌یملسملا قوس
ه‌مهدئ‌دعاق» ای «ررضلا دئ‌دعاق» رد ی‌رایسب ز‌ا ی‌آیدم‌اهنیا.

ت‌رابع ه‌یهقفل‌ئاسم ی‌لو .دراد ن‌ایرج ه‌قف ب‌اوبا
م‌الدک رهه‌ک ی‌اه‌یّلک ی‌ایاضق و ل‌ئاسم زا ت‌سا
،زامن‌ل‌ئاسم‌اً‌لاثم؛ دنراد ن‌اشدوخ ب‌اب ه‌بص‌اصتخا
ب‌اب ه‌بص‌اصتخا م‌الدک رهه، م‌وص و ج‌ح، ه‌زور
ب‌اب ه‌بب‌اب ن‌آ زا ار اهنآ ن‌اوتی‌مذ و دنراد ن‌اشدوخ
و ص‌اخ دراوم رد رگم‌ه‌تبلا، داد ت‌یارس‌ی‌رگید ی‌اه
.دوش ن‌ایی‌اًدعبت‌سا ن‌کمم‌لاحه‌کی‌رداز

ن‌یا ه‌یهقفل‌ئاسم و ه‌یهقفد عاوق ن‌یی‌ق‌رف س‌پ
دیاب .دوشبث‌حب ه‌قف رد دیاب اهنیا ی‌ود رهه‌کت‌سا

و ی‌عرشت‌ئاربدئدعاق،لاغتشا ،باحصتسا زا هقفرد

ی‌عرشت‌ئاربی‌اربمیناوتی‌مه‌تبلا .دوشبثحبی‌لقع

مکح کی‌ی‌لقع ت‌ئاربی‌اربو میکبمکح کی‌

هکدینادی‌م امشهرخلأابی‌لو .میکبی‌اه‌ناگادج

و تسا امجنیا شتایاور و تسا هقفردی‌عرشت‌ئاربا

تایاور دروم رد ایه؛میوربشتایاور لابند دیاب

هقفغارسدیابکلذلاثما و ی‌عرشطایتحا و لاغتشا

همهباحصتسا ئّلدا ،باحصتسا دروم رد ایه؛میوربا

دیاب الذل .دوشثحبهقفردیابو دنتسههقفرد

ردلخاد ،تسا هدشثحبن آ زا لوصاردهکی‌یاهنیا

.میکی‌مذرکذار اهنیا رگیدامه‌تبلا ؛دروآ هیهقفدعاوق

نییی‌کاکفنا هنوگچیهی‌ملعو ی‌ّنفرظنه‌طقنزا ام

اهنآ ی‌ودرهه‌کنیا رد هیهقفل‌ئاسمو هیهقفدعاوق

دعاوقنیاه‌کنیاّلا ؛میینیی‌مذدوشثحبهقفردیاب

مالدکرهی‌لو ،دنوشی‌مه‌قفباوبارثکاایعیمجلماش

اما ؛دنرادناشدوخبابه‌بصاصتخا ،هقفل‌ئاسمزا

،دنتسینذلوصاردلخاد اهنیا زا مالدکچیهه‌کنیا رد

.تسینی‌فرح

،ظافلاثحابمه‌برصحنملوصاثحابمنیاربانب

لدعربخو نظو تیّجحثحابم ،حیجارتو لداعت

ل خاد ەجولاب اًرهاظ لوصا ث حابم ریاس و ،دوشی م ی ارب م ود ۀمدقم نی ا .ت سا ەدش لوصا ل ئاسم رد .دوب ەیهقف دعاوق زا ث حب

زا رارض لا و ررض لا ەدعاق ث حابم ع ورش نادجو و ل قع رظنم

ی م ع ورش ادخ ۀوق و ل وح ەب ەک ی اەدعاق نی لوا ۀدعاق ەک[1] ت سا «رارض لا و َررض لا ۀدعاق» م ینک ک ی ر گا ەک د سری م رظنەب و ت سا ی ّمهم رایسب م اجنا ص حف ّد ح رد و ل اب ۀعس ّد ح رد ءاصقتسا و دروایب دوجوەب ار ی لئاسم ەدعاق نی ا دیاش ،دوشب .دهدب رییغت ار ی نابم زا ی لیخ

رد رارض لا و ررض لا ۀدعاق دروم رد ام ث حب ث حب م ود ۀلحرم رد و ،ت سا ی لقع ث حب ،ل وا ۀلهو ی م ح رطم ار نآ ی یاور ث حب اًدعب و ت سا ی ریسفت ت لالد و دنس رظنەطقف زا م هم ی یاور ث حب و م ینک نایرج دراوم ەک م یسرب دعب ۀلحرم ەب ەکنیا ات ،ت سا

---

[1] ی فم ایلأا دئاوع ەب دوشع وجر ررض لا ۀدعاق نوماریپ یع ماجع لاّطا ت هج ررَّضلا ی فَنی ف :٤ ةدئاع ،٦٦ ـ ٤٣ ص ،ی قارن دمحا لاوم ،ماکحلأا دعاوق نایب ؛ةعیرشلا خیرات ،ررضلا ةدعاق ؛ی لوفزد ،ل وصلأا دئارف ،ررضلا ةدعاق ؛رارِّضلا و ،ررضلا ةدعاق ی فةلاسر ،ةّیهقف ل ئاسر ؛ی قارع ن یّدلاءایض اقآ ،ررضلا ةدعاق .١٣١ ـ ١٠٥ ص ،ی راصنا خ یرات

.تسا رورض لا ئدعاق

و ریغ قوقح هب یدعت تمرح یلقع لیلحت

تیولوا و تیلاو تایآ هب دانتسا

رورض لا ئدعاق یلقع ثحبزا یاهصلاخ

لقع هکنیا رد کّشلا ،یلقع ثحب دروم رد مارح و ملظ ،ریغ قح هب یّدعت هکنیا هب تسا مکاح مزاول و یدوجو ئطیح رد یصخش رهچ .تسا رایتخا دشاب شدوخ کلمیب امه کشدوخ یدوجو .تسا نیا هب مکاح لقع و ،دراد فرصت رد تّیرح و هکنیا رگم یّلِع رظنهطقف زا هکنیا ،آن جهت اولوا تیّمهأ ،دریگب رارق نِمَ نَینِمؤُملْاِبَ یٰلوَأ یُّبِنَّلاُ﴾ هیآ رابنا ،دریگب رارق یَضَقَ اَذِإ ٍةنِمؤُم لاوَ نٍمؤُمِلَ نَاکَ امَوَ﴾ هیآ یاب [1]﴿مِهسُفنَأ یاب [2]﴿مِهرِمَأ نِمَ ُةَرَیِخلْاُ مهلَ نَوُکیَ نَأ اًرمَأ ُهُلوسُرَوَ ُللهاَ امَ﴾ هیآ یاب و [3]﴿دیِرَولْاِ لِبَحلْا نِمَ ِهیَلِإ ُبرَقأَ نُحنَوَ﴾ هیآ

---

[1]: ۷۸ ص ۷ ج ،یسانشم اما .٦ هیآ (۳۳) باتزحأ هروس

«.نانشسوفن هبت بسن نانمؤم دوخ زا دراد تّیولوأ نانمؤم هبت بسن ربمغیپ»

[2]: ۲٦۱ ص ۱ ج ،توکلم رارسا .۳٦ هیآ (۳۳) باتزحأ هروس

«دوبدهاوخن نمؤم نز یارب هنو ن مؤم درم یارب یباختنا و رایتخا هنوگچیه دنهد نامرف یلعف کرتایماجنا هبار وا الدخل وسر ایو الدخ هکی ماگنه.»

[3]: هجرت .۱٦ هیآ (۵۰) ق هروس

(قحم) «!میرتکیدزنوا هبنا سنا یتایح گر و ندرگ گر زا ام»

وه لَّاإِ ۚهسمَخ لاوَ مُهُعبِارَ وه لَّاإِ ۚهثَلَٰثَ يِوَجَّذ نِم نُوكيَ
تبسنه يتاذ تّيولوا ربت للادت ايآ نيا ه ك[1] مُهُسدِأ

.دنكيم ه نأشب ُقّلعتي ام و ش دوخ ربن اسنا ت اذ ه ب

ه ب ت بسن ي دعتّ ق ح س كچي ه ت روصن يا ريغ رد

و ه طساولا ب ه چ ـ ت اذ ۀمزلا ق وقح ن آ ه ك ي قوقح

.دناديم م لظا ر ي دعتّ و درادن ،دنتسه ـ ه طساوه ب ه چ

اهه چ ب ي ت و ت سا ن ادجولا ب و ي رطر ما ك ي ن يا

م لظا ر ن يا ،دنكيم ت يذا ر اهنآ ي سك ه ك ي تقو م ه

ن يا ،دنزب ار ي رگيد ۀچ ،ه چ ب ي ر گا ًلاثم ؛دنناديم

«!؟دز ار ن ام ر اچ» :دي وگيم ه چ ب ن آ و دنناديم م لظا ر

،درادرب ار اهنآ ل ام زا ي زيچ و دي اي ب ي سك ر گا ه كنيا ي

.دنناديم ي م لظا ر ن يا .دي ن يا ك ي ما ر طر ي ت سا و ز

.ت سا اهعم اهتاسايق ه ك ت سا ي ياضق

ن ارب ب ج م دع ح ي ي قتد و ت ار اسخ ن ارب ب ج ي لقع م وزل

ي لقع ح ب ق و ن سح س اسا ر ب ت افا م

ار ي رگيد ما ك ي ل قع ،ي رطر ما ن يا ر ب ب ّتر تم

---

[1]: ۵۹۲ ص ،ي حو ق فا .۷ ه يآ (۵۸) ه لدا ج م ه روس
ي م را هچ ل ا عتم ي ا لد خ ه كنيا ر گم دنزادرپي م ن خس ه ب ه تسه آ ي ر فنه س چ يه»
ي م شش وا ه كنيا ر گم دننيشنني م ذا وجن ه ب ي ر فنج نپ چ يه و ،دوب دهاوخ اهنآ
«.دشابي م ن انآ

یفیامبناییتلاا مدع» هک تسا نیا نآ و دنکیم راب

یروطنامه ینعی ؛دنادیم ملظ مه ار «هنم فلتا امب

وا زا هچنآ ناربج مدع ،تسا ملظ ،ریغ هب یّدعت هک

مه تسا هدرک دراو وا هب هک یتراسخ نآ و هدرک فلتا

.دنک نایتا دیاب و تسا یرطف مه نآ و دنادیم ملظ

حبق و نسُح باب زا ،لقع مکح یاضتقم هب نیاربانب

رما لکی بلطم نیا هکنیا رد ةَهبشلا و کَّشلا ،لقع

رد و تسا ملظ ْیرغ هب یّدعت هک تسا نیالدجو و یرطف

و تسا مزلا مه تافام ناربج ،یّدعت تروص

هب تسا مکاح لقع سپ .دوب دهاوخ ملظ ،ناربج مدع

قوقح هب هچ و انهآ هب هچ ،نارگید رب ررض هکنیا

ًلاقع ررض نآ ناربج و تسا مارح ًلاقع ،انهآ زا لّکفنی لا

.لقع رظن هطقن زا نیا .تسا بجاو

دّمحم لِآ و ٍدّمحم یٰلع لّص ّمهَللا